

BESLUTANDE
Rektor

HANDLÄGGARE
Peter Liljenstolpe

Ökad kompetens i säkerhetsfrågor vid universitet och högskolor

Rubricerad pro memoria remitterades 2024-01-25 till Mälardalens universitet, som har anmodats att senast 2024-03-21 yttra sig över förslagen i avsnitt 7.3–8.3. (ss. 43–51). Avsnitten omfattar den särskilda utredarens förslag om (1) uppdrag till Försvarshögskolan att genomföra kompetensutveckling inom säkerhetsområdet, (2) etablering av en stödfunktion, samt (3) placering i säkerhetsklass.

Försvarshögskolan bör ges i uppdrag att genomföra kompetensutvecklande insatser

Utredaren föreslår att:

"Regeringen bör ge Försvarshögskolan i uppdrag att i samarbete med relevanta myndigheter utveckla och genomföra kompetenshöjande insatser för universitet och högskolor i fråga om säkerhetsfrågor. Insatserna bör i första hand riktas mot styrelsernas ledamöter och lärosätenas ledningar.

En kortare introduktion till säkerhetsfrågorna och regeringens förväntningar på styrelserna avseende säkerhetsfrågor bör införas i Regeringskansliets (Utbildningsdepartementets) introduktion till nya styrelseledamöter i och med att nya styrelseledamöter utses från den 1 oktober 2024."

Universitetet ser positivt på utredningens förslag om en kortare introduktion gällande säkerhet för såväl styrelseledamöter som för myndighetschefer.

Universitetet anser det rimligt att sådana kompetensutvecklingsinsatser som föreslås i övrigt faller inom Försvarshögskolans kompetensområde och att de därför bör få uppdraget att genomföra kompetenshöjande insatser. Andra "relevanta myndigheter" som kan bidra i sådan kompetensutveckling bör utses utifrån en bedömning av aktuellt säkerhetsläge i förhållande till lärosätenas behov. Dessutom bör lärosätena själva kunna påverka eller bidra till innehållet för att säkerställa att relevanta anpassningar sker utifrån de olika lärosätenas förutsättningar och behov.

Utredaren föreslår att de kompetenshöjande insatserna i första hand ska riktas mot styrelsernas ledamöter och lärosätenas ledningar. Mälardalens universitet gör bedömningen att liknande kompetensutvecklingsinsatser behöver rikta sig också till andra beslutande och ledningspersoner inom universitetet samt till stödfunktioner inom säkerhetsområdet. Detta för att skapa viss samsyn eller gemensam grund kring risker och riskhantering.

Försvårshögskolan ger redan nu grundläggande utbildningar som vänder sig till anställda i staten. Dessa skulle kunna anpassas efter lärosätenas behov, med särskild koppling till forskningens villkor. Däremot är den fem dagar långa utbildningen i säkerhetsskydd, som förutses i utredningens resonemang om ekonomiska konsekvenser, knappast rimlig för fler än personer i chefsställning som har att fatta beslut som skulle kunna inkludera säkerhetskänslig verksamhet.

Regeringen bör utreda hur en stödfunktion kan etableras

Utredaren föreslår att:

"Regeringen bör låta utreda hur en stödfunktion i säkerhetsfrågor kan inrättas för universitet och högskolor. Syftet med en sådan stödfunktion bör vara att bistå lärosäten men även enskilda forskare med stöd i frågor som rör säkerhetsaspekter på internationella samarbeten."

Universitetet är positivt till förslaget att fortsatt utreda hur en, för sektorn anpassad, stödfunktion för säkerhetsfrågor kan inrättas inte minst för att kunna bistå i frågor som rör säkerhetsaspekter på internationella samarbeten. Möjligen finns en problematik med förslaget att stöd ska kunna ges till enskilda forskare. Det vore sannolikt rimligare att den föreslagna stödfunktionen mottog frågor från en utsedd kontaktfunktion på lärosätena. På så sätt skulle lärosätena ha möjlighet att filtrera och besvara frågor internt i första hand.

Det finns idag en berättigad efterfrågan på vägledning hur lärosätena ska resonera när det gäller samarbete med individer och organisationer från länder och områden, som av Säkerhetspolisen pekas ut att kunna vara intressanta för kunskapsinhämtning, inom vissa områden (såsom Ryssland, Iran och Kina). Inom dessa områden bedrivs det ofta samarbetsprojekt med både svenska och utländska företag, och med forskare i andra länder. Spetskompetensen som lärosäten är beroende av för att fortsatt kunna utveckla sin forskning och vara konkurrenskraftig inom dessa områden återfinns inte sällan i de länder som utpekade som högriskländer. Det kan till och med vara så att det inom vissa forskningsområden bara finns sökande med relevant kompetens från sådana länder.

Utredaren föreslår att en utredning av stödfunktion ska inrymmas inom utredningen om ansvarsfull internationalisering. Universitetet menar att regeringen då behöver ange ett tydligt säkerhetsfokus och en bemanning som svarar mot ett sådant utökat uppdrag.

Frågan om placering i säkerhetsklass

Utredarens rekommenderar:

"Regeringen bör säkerhetspröva rektorer vid lärosäten som bedriver säkerhetskänslig verksamhet. Om det finns personal vid lärosätet som är placerade i säkerhetsklass bör rektor och styrelseordförande normalt vara placerade i säkerhetsklass 3."

Mälardalens universitet tillstyrker att rektor, i de fall lärosätet bedriver eller bedöms kunna komma att bedriva säkerhetskänslig verksamhet, bör vara placerade i säkerhetsklass. Detta för att den högsta ledningen ska kunna styra säkerhetsskyddsarbetet på en mer strategisk nivå och för att kunna ha en förståelse för de skyddsåtgärder som föreslås/vidtas och vilka kan ha stor påverkan på verksamheten och dess ekonomi, eftersom skyddsanpassningar ofta är dyra.

När det gäller styrelseordförandes eventuella placering i säkerhetsklass, bör en sådan bedömning utgå från säkerhetsskyddsanalysen och en därpå gjord befattningsanalys. Universitetet gör bedömningen att styrelseordförande i normalfallet inte skulle behöva ta del av uppgifter som omfattas av säkerhetsskydd. Däremot kan det finnas andra ledningsbefattningar vid universiteten som istället kan behöva placeras i säkerhetsklass för att kunna utgöra stöd för rektor.

Beslut att avge detta yttrande har fattats i närvaro av universitetsdirektör Karin Cardell av undertecknad rektor efter föredragning av säkerhetschefen Peter Liljenstolpe. Samråd har skett med universitetsstyrelsens ordförande Eva Durhán och vice ordförande Samuel Engblom.